

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี โดยทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพ ความเห็นของนักการศึกษาหลายท่านสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มชัดเจนว่าจะต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนากระบวนการและการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มพลังและส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาเยาวชนและประชาชนที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศ (สมศักดิ์ คณประสิทธิ์, 2542; สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2542; สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่เน้นการพัฒนาคนหรือยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา อีกทั้งในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ระบุไว้ว่า การกำหนดเป้าหมายของแผนต้องมีความรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันและศักยภาพในการดำเนินงานประกอบกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ จึงกำหนดเฉพาะเป้าหมายอุดมศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ เป้าหมายด้านการสร้างคนไทยให้มีคุณภาพ ด้านการสร้างสรรค์องค์ความรู้ และด้านการปรับปรุงระบบบริหารจัดการ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543, หน้า 25-26)

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในฐานะเป็นสถาบันทางวิชาการชั้นสูง จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อบุกเบิก แสวงหา บำรุงรักษา ถ่ายทอดความรู้ สร้างสรรค์และจรรโลงความก้าวหน้า เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ดังที่สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.ป.ป. , หน้า 63) ได้กำหนดไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับสูง เพื่อสนองตอบทั้งความต้องการกำลังคนในระบบเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการค้นคิดหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการผลิตทรัพยากรมนุษย์อันจะเป็นพลังในการพัฒนาประเทศมากที่สุด

สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถดำเนินการกิจให้บรรลุถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ และทำหน้าที่หลักทางด้านการสอน การวิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงสร้างสรรค์ ศิลปะและวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องยึดหลักการสำคัญ 2

ประการคือ ความเป็นอิสระในการดำเนินงาน (autonomy) และเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2518, หน้า 46-47)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส) เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสถาบันหนึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ประมาณ 7,000 ไร่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดำรงฐานะความเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย มีรูปแบบเป็น “มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ” ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรกของประเทศ ได้รับการสถาปนาขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2533 และได้เริ่มรับนักศึกษาเข้ามาทำการศึกษารุ่นแรกเมื่อปี พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีบทบาทหน้าที่หลักที่สำคัญหรือภารกิจหลัก 5 ประการ คือ (1) ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาประเทศ (2) วิจัยและค้นคว้า เพื่อสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ และการนำผลการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาประเทศ (3) ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ประเทศไทยพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาได้มากขึ้น (4) ให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (5) ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะและวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้จัดโครงสร้างองค์กร และระบบบริหารที่ยึดหลักการกระจายอำนาจที่มีลักษณะของการปกครองตนเอง โดยให้การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการสิ้นสุดในระดับสภามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นองค์กรบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง มีโครงสร้างการจัดองค์กรการบริหารในแนวราบ มีการจัดแบ่งส่วนงานที่ชัดเจน ไม่สลับซับซ้อน และวางโครงสร้างการจัดองค์กรวิชาการแบบกลุ่มสหวิทยาการ ที่เอื้อให้มหาวิทยาลัยประยุกต์ใช้นวัตกรรมเชิงบริหารและนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล กลไกการกำหนดนโยบาย การวางแผน การควบคุม การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัย มีองค์กรที่สำคัญ 2 องค์กร ได้แก่ สภามหาวิทยาลัย และสภาวิชาการ อีกทั้งมหาวิทยาลัยมีระบบการบริหารงานที่แตกต่างจากระบบราชการ ได้พัฒนาระบบงานบริหารที่เป็นของตนเอง ทั้งระบบการเงินและทรัพย์สิน ระบบบริหารงานบุคคล ระบบบริหารวิชาการ และระบบการจัดการทั่วไปตามความเหมาะสมกับลักษณะภารกิจของมหาวิทยาลัย และในสภาพปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มีการพัฒนาทางด้านโครงสร้างและด้านวิชาการมากขึ้น เช่น มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ มีการเปิดหลักสูตรสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่เป็นสาขาขาดแคลน สนองความต้องการของประเทศ และขยายปริมาณการรับนักศึกษาทุกระดับ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก จำนวน 5 สำนักวิชา ประกอบด้วย สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และสำนักวิชาแพทยศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษา ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์กิจการนานาชาติ และสถาบันวิจัยและพัฒนา อีกทั้งหน่วยงานที่อยู่ในรูปโครงการ ได้แก่ โครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ โครงการการศึกษาไร้พรมแดน และโครงการพัฒนาและผลิตสื่อการศึกษา สำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น จัดการศึกษาตามปณิธานของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544, หน้า 1) คือ

“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ อยู่ในกำกับของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นเมืองมหาวิทยาลัยที่มุ่งเสริมสร้างความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบริหาร ส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการในการดำเนินงาน เป็นชุมชนทางวิชาการที่เป็นแหล่งรวมผู้รู้ ผู้เรียน และสรรพวิทยาการด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม

มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีปณิธานอันมั่นคงที่จะดำรงความเป็นเลิศในทุกภารกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการสะสมและสร้างสรรค์ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิปัญญา เพื่อพัฒนามนุษยชาติ ชั่วเนรันดร”

เนื่องจากภาพลักษณ์ (Image) คือ ภาพที่คนรู้สึกนึกคิดหรือวาดขึ้นในใจ เกิดขึ้นจากการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อม บวกกับความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นในจิตใจ และความประทับใจ การมีภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรและบุคลากร เป็นสิ่งจำเป็นต่อชื่อเสียงขององค์กร การได้รับความร่วมมือ ความเชื่อถือ ความศรัทธา และการยอมรับ ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่ถ้าหากองค์กรใดมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ย่อมได้รับการต่อต้าน (ดวงพร คำคุณวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง, 2541, หน้า 60-61) ดังนั้นการศึกษาภาพลักษณ์ของหน่วยงานจึงควรศึกษาจากความคิดเห็นของคนส่วนมากหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้น โดยยึดหลักว่าความคิดเห็นของคนส่วนมากเป็นอย่างไร ภาพลักษณ์ของหน่วยงานก็จะเป็นเช่นนั้น ถ้าผลที่สำรวจออกมาเป็นภาพลักษณ์ไม่ดีหรือปานกลาง หน่วยงานนั้นจะต้องรีบเร่งสร้างภาพลักษณ์ให้ดีขึ้น มิฉะนั้น หากภาพลักษณ์หน่วยงานตกต่ำลง จะพาให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นล้มเหลวได้ (วิจิตร อาวะกุล, 2534, หน้า 150)

การรับรู้ที่มีความสำคัญต่อปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคล โดยเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การ นั่นคือ ถ้ากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีการรับรู้เป็นไปในทางบวกก็จะเป็นผลดีกับองค์การ แต่ในทางกลับกันถ้ากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีการรับรู้เป็นไปในทางลบก็จะเกิดผลเสียกับองค์การได้ โดยที่ภาพลักษณ์ขององค์การในทางบวกจะทำให้ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับ ในทางตรงกันข้ามถ้าภาพลักษณ์เป็นไปในทางลบจะทำให้ไม่ได้รับการยอมรับ ทั้งยังบั่นทอนขวัญและกำลังใจของบุคลากรในองค์การอีกด้วย ซึ่งการรับรู้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการเกิดภาพลักษณ์ (พรทิพย์ วรกิจ โภคาทร, 2540, หน้า 37)

สิ่งที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของหน่วยงานมีปัจจัย 6 ประการ ได้แก่ ผู้บริหาร พนักงาน สินค้า การดำเนินธุรกิจ กิจกรรมสังคม และเครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ในสำนักงาน (เสรี วงษ์มณฑา, 2541, หน้า 77-78) และจากแนวคิดของเกรกอรีและวิชแมน (Gregory & Wiechmann, 1991, pp. 1-27 อ้างถึงใน รุ่งไพ เลี้ยงจันทร์, 2541, หน้า 21-23) กล่าวไว้ว่าการสร้างภาพลักษณ์หน่วยงานที่ถูกต้องจะทำให้หน่วยงานก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ และทำให้บุคคลทั่วไปยอมรับ เชื่อถือและเกิดความศรัทธา โดยเฉพาะผู้บริหารต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญภาพลักษณ์ อีกทั้งจากผลการวิจัยของ พรทิพย์ สระบงกช (2544) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านชุมชน ประกอบกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรค เช่น ความเข้าใจผิดว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเหมือนมหาวิทยาลัยเอกชนทำให้บุคคลทั่วไปคิดว่าค่าธรรมเนียมแพง ความเข้าใจผิดจากหน่วยงานของรัฐว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไม่ต้องพึ่งทางงบประมาณแผ่นดินหรือต้องพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ทำให้นักศึกษาที่มีศักยภาพสูงบางส่วนลังเลที่จะเข้ามาศึกษา ซึ่งทำให้บุคคลทั่วไปมีการรับรู้ทั้งในทางบวกและทางลบต่อมหาวิทยาลัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ดังกล่าว ประกอบกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทยที่ดำเนินการตามรูปแบบมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษายปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อให้ทราบปัจจัยและแนวทางในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งเป็นการบ่งชี้ถึงชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีโดยภาพรวม อันอาจจะส่งผลต่อการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน ที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. เพื่อศึกษาระดับของภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน กับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจากปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน

คำถามในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดังนั้นคำถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1. ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา ปัจจัยด้านชุมชน และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี หรือไม่
3. ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน สามารถพยากรณ์ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้หรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน สามารถพยากรณ์ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้นำผลการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
3. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ และเกิดความศรัทธาจากประชาชนทั่วไป
4. ผลการศึกษาค้นคว้านี้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งอื่นในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงาน

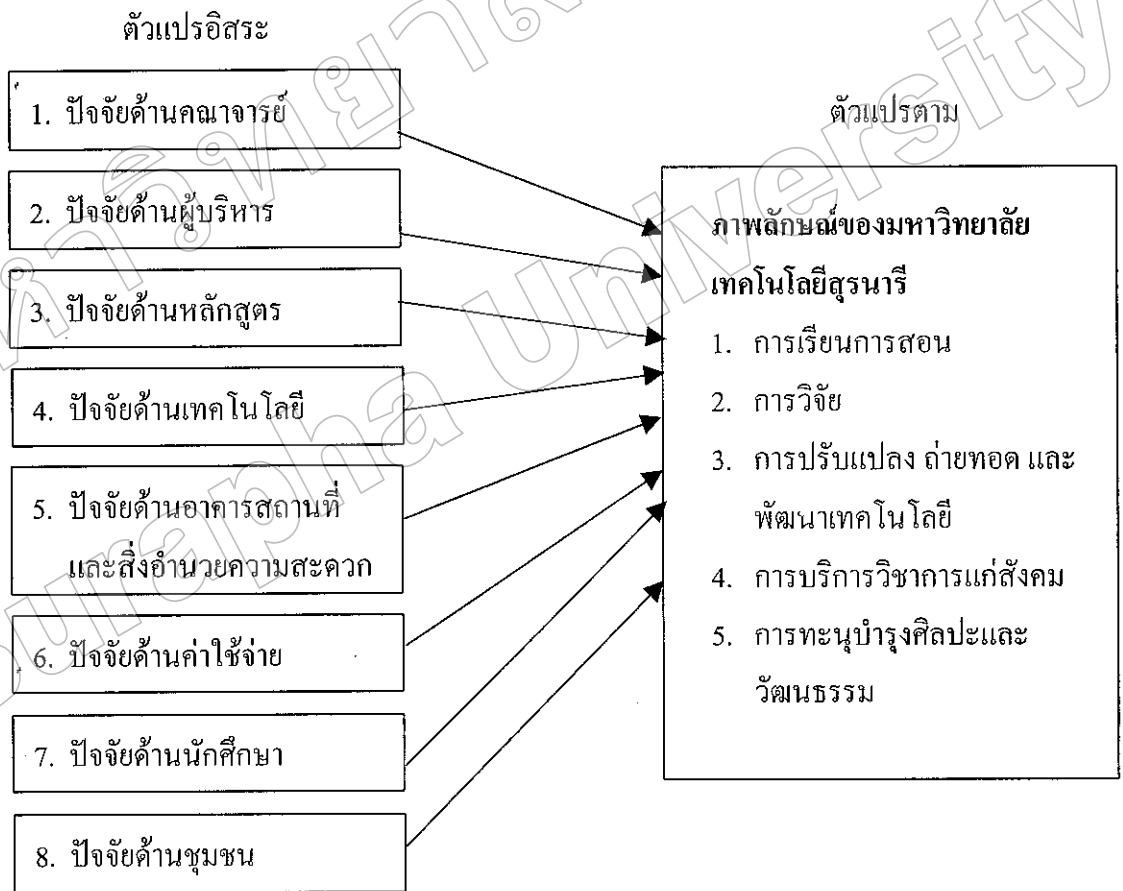
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จากหลักการแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การกำหนดกรอบของปัจจัยที่นำมาศึกษา ได้ศึกษาจากแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑลา (2541) ที่กล่าวถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของหน่วยงานมี 6 ประการ แนวคิดของ เกรกอรี และวิชแมน (Gregory & Wiechmann, 1991) เกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และผลการวิจัยของ พรทิพย์ สระบงกช (2544) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีปัจจัย 6 ด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของ

มหาวิทยาลัย โดยมีปัจจัย 8 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน

2. การกำหนดกรอบภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้ศึกษาจากวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 เป็นภาพรวมในการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดเป็นกรอบภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ใน 5 ด้านคือ การเรียนการสอน การวิจัย การปรับเปลี่ยน ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การบริการวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม แล้วสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดง ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยมีปัจจัย 8 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านคณาจารย์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านนักศึกษา และปัจจัยด้านชุมชน ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การปรับเปลี่ยนถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การบริการวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3-4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2,519 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3-4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2546 ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ใช้ระดับชั้นและกลุ่มสาขาวิชาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) หรือตัวพยากรณ์ ประกอบด้วยปัจจัย 8 ด้านคือ

3.1.1 ปัจจัยด้านคณาจารย์

3.1.2 ปัจจัยด้านผู้บริหาร

3.1.3 ปัจจัยด้านหลักสูตร

3.1.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

3.1.5 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1.6 ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย

3.1.7 ปัจจัยด้านนักศึกษา

3.1.8 ปัจจัยด้านชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) หรือตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ใน 5 ด้าน คือ

3.2.1 การเรียนการสอน

3.2.2 การวิจัย

3.2.3 การปรับเปลี่ยน ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

3.2.4 การบริการวิชาการแก่สังคม

3.2.5 การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ภาพลักษณ์** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นในจิตใจของนิสิตนักศึกษาตามการรับรู้ การได้เห็น และมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดการประทับใจและความทรงจำ ทั้งทางบวกและทางลบกับภาพรวมการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยมีมุ่งที่ภาพรวม 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งในเชิงภูมิรู้ ภูมิปัญญา บุคลิกภาพและคุณธรรม จัดการศึกษาในลักษณะผสมผสานภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ ในรูปแบบสหกิจศึกษา มีความเหมาะสมทางด้านสื่อและอาคารสถานที่ ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ

1.2 การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ ผลิตและพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพทั้งด้านเกษตรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่า การเผยแพร่ผลงานวิจัยทางสื่อต่างๆ และการนำผลการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

1.3 การปรับเปลี่ยน ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี หมายถึง การนำผลงานวิจัยไปปรับเปลี่ยน ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมทั้งด้านเกษตรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาได้มากขึ้น และการเผยแพร่ข้อมูลทางสื่อต่างๆ

1.4 การบริการวิชาการแก่สังคม หมายถึง การจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนา การให้คำปรึกษา การบริการข้อมูลข่าวสาร การเยี่ยมชม คูงาน และการให้บริการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์แก่ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

1.5 การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรม และผสมผสานให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ทางวิชาการ และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ หมายถึง มูลเหตุ หรือสาเหตุ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปัจจัยในความหมายนี้ได้แก่

2.1 ปัจจัยด้านคณาจารย์ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของคณาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ มีคุณวุฒิสูง มีคุณธรรมและจริยธรรม

2.2 ปัจจัยด้านผู้บริหาร หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมและจริยธรรม

2.3 ปัจจัยด้านหลักสูตร หมายถึง การจัดมวลประสบการณ์ในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เกิดทักษะ และเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต โครงสร้างของหลักสูตรมีความยืดหยุ่น เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ มีระบบสหกิจศึกษา และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงาน และประเทศ

2.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี หมายถึง ความเหมาะสม ความทันสมัยและความเพียงพอของเครื่องมือ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งานของนักศึกษาและคณาจารย์ เช่น ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ระบบสื่อสารสองทางผ่านดาวเทียม

2.5 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความเหมาะสมและความเพียงพอของอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย มีที่ตั้งและบรรยากาศดี และมีความสะดวกในการเดินทางมาศึกษา

2.6 ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย หมายถึง ความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายทั้งค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบำรุงมหาวิทยาลัย ค่าหน่วยกิต ค่าหนังสือและตำราเรียน และค่าใช้จ่ายในกิจกรรมระหว่างศึกษา

2.7 ปัจจัยด้านนักศึกษา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของนักศึกษา เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรม มีความรับผิดชอบ มีความสุภาพ อ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ มีความสามารถในการปรับตัวและการทำงานเป็นทีม มีคุณธรรมและจริยธรรม

2.8 ปัจจัยด้านชุมชน หมายถึง ความร่วมมือของผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และชุมชนที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและพัฒนาศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3-4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2546